

interview

Drago Prahin

'MILANOVIĆEVA
VLADA NIJE ODREDILA
PRIORITETE I RADI
PROTIV PODUZETNIKA'

Razgovarao **BORIS BILAS** Fotografije **SAŠA ZINAJA**

HDZ-ov GRADONAČELNIK SVETE NEDELJE za Nacional otkriva kako je taj grad postao jedan od rijetkih uspješnih gradova u Hrvatskoj, iako u tome nije imao podršku Vlade i premijera

S gradonačelnikom Svete Nedelje Dragom Prahinom razgovarali smo u novoizgrađenom kampu Zagreb uz jezero Rakitje, koje se nalazi samo nekoliko kilometara od centra Zagreba. Investicija vrijedna oko devet milijuna kuna jedna je od posljednjih velikih investicija na području grada Svete Nedelje, koja je u proteklih nekoliko godina jedan od rijetkih pozitivnih primjera u Hrvatskoj. U tom gradu između Zagreba i Samobora u posljednjih nekoliko godina svoje sjedište otvorilo je nekoliko stotina tvrtki, zbog čega je Sveta Nedelja postala i jedan od za život najpoželjnijih gradova u Hrvatskoj. Blizina Zagreba, niski prirrez i mnoštvo pogodnosti za otvaranje novih tvrtki, samo su neki od razloga zbog kojih Sveta Nedelja, unatoč krizi, bilježi pozitivne ekonomske rezultate. O svemu tome razgovarali smo s gradonačelnikom Prahinom koji je Nacionalu otkrio tajnu uspjeha Svete Nedelje te se požalio na odnos aktualne vlade prema uspješnim lokalnim sredinama koje pokušavaju poticati poduzetništvo.

NACIONAL: Kako je Sveta Nedelja postala jedan od ekonomski najrazvijenijih hrvatskih gradova?

U politiku sam ušao negdje oko 2000. godine, a kako sam rođen u Sv. Nedelji, otprilike znam što je ovom gradu potrebno za uspjeh. Moj prethodnik Krunoslav Markovinović dobro je krenuo i udario je temelje razvitka Sv. Nedelje. On nije išao "grlom u jagode" i nije ulagao novac koji nije imao, nego je vrlo racionalno trošio ono malo novca što je grad imao na raspolaganju. Zbog takve politike krizu smo dočekali bez kredita i bez zaduženja, po čemu smo vjerojatno iznimka u Hrvatskoj. Ključna odluka za razvoj Sv. Nedelje u jednu od najvećih poslovnih zona u Hrvatskoj, bila je da ne uređujemo zemljišta prije nego što poduzetnici ta zemljišta kupe. Dakle, mi smo odlučili uređivati infrastrukturu na nekom zemljištu tek nakon što poduzetnik to zemljište kupi i onda bismo zajednički krenuli u uređenje i gradnju. To rješenje pokazalo se kao dobitno i mislim da nitko u Hrvatskoj prije nas nije krenuo s tim modelom.

NACIONAL: Što je u tom modelu drugačije pa se pokazao tako uspješnim?

Prije svega to što Grad nema velikih troškova i ne ulazi se u velike megalomanske projekte koje se kasnije ne može financirati. Kad poduzetnik odluči kupiti neko zemljište, s njim se dogovorimo što mu treba i koliko će u gradnju poslovnih troškova taj poduzetnik uložiti, a na Gradu je da mu pomogne nekim drugim olakšicama koje su zakonom dozvoljene. Ta solucija pokazala se kao pun pogodak i mi smo krizu koja je počela negdje 2007. godine dočekali bez ikakvih dugova i financijskih dubioza. Nakon toga samo smo morali to stanje održavati tako da poduzetnike ne opterećujemo nekim većim davanjima i od tada do danas, ostali smo na

gotovo jednakoj razini i to zato što na području Sv. Nedelje posluje nekoliko stotina poduzetnika pa nismo osjetili posljedice zatvaranja ili odlaska malog broja poduzetnika. U drugim mjestima taj broj je puno manji i onda se automatski osjeti kada nekoliko tvrtki ode u stečaj ili preseli poslovanje u drugi grad. U Sv. Nedelji trenutno u četiri poduzetničke zone radi oko 450 tvrtki i svaka od tih poduzetničkih zona, sama sebe opskrbljuje i razvija. Ne želimo si dopustiti da napravimo zonu vrijednu nekoliko desetaka milijuna kuna i da onda ta zona stoji prazna. Tako je nemoguće poslovati.

NACIONAL: Kako ste privukli poduzetnike u Sv. Nedelju?

Nudimo velike pogodnosti poduzetnicima koji se odluče poslovati u Sv. Nedelji, ali to su sve pogodnosti s odgodom. Komunalni doprinosi nisu smanjeni i njih svatko mora platiti, ali smanjili smo komunalne naknade i to tako da poduzetnik u budućnosti, kada otvori tvrtku u Sv. Nedelji, plaća jako malu komunalnu naknadu i to čak i do četiri puta manju nego u nekim drugim gradovima. Na taj potez odlučili smo se jer smo shvatili da mnogi završe u problemima jer novac od komunalne naknade troše nenamjenski i onda imaju problema s revizijom, a mnogi gradonačelnici završe na sudu. Novac od komunalne naknade je isključivo za investicije, a mnogi ga zbog manjka novca troše na različite načine. Mi to sebi nismo dozvolili i zato smo odlučili da nam nije potrebno puno novca iz komunalne naknade i da ne želimo nenamjenski trošiti sredstva. U posljednjih sedam godina imamo potpuno čistu reviziju i mislim da smo jedini grad u Hrvatskoj koji od 2008. nije imao ni jednu primjedu državne revizije za trošenje proračunskih sredstava.

NACIONAL: Sigurno je prednost i to što se nalazite u blizini Zagreba?

Naravno da je to plus. Mi smo na raskrižju svih većih puteva i blizu smo Zagreba iz kojega ljudi polako odlaze, sele se u okolna mjesta i kupuju zemljišta. To je nama svakako olakotna okolnost jer ti ljudi prijavljuju se u Sv. Nedelji i pune gradski proračun i to puno više nego tvrtke koje su tu registrirane. Prirrez u Sv. Nedelji je šest posto, tri puta je manji nego u Zagrebu i zato broj stanovnika raste iz godine u godinu te danas ovdje živi oko 20 tisuća stanovnika čija je prosječna plaća oko 5,5 tisuća kuna.

NACIONAL: Proračun Sv. Nedelje je dosta velik za jedan tako mali grad, kako ga uspijevate puniti?

Proračun Sv. Nedelje, u kojoj živi oko 20 tisuća stanovnika, je 93 milijuna kuna. Nedavno je Fina izdala podatke po kojima je Sv. Nedelja deseti grad u Hrvatskoj po prihodima i na sedmom mjestu po visini plaće. Naravno, sve to nije samo naša zasluga jer nam puno pomaže i naš položaj, odnosno, blizina autoceste i blizina Zagreba. Zato je većina poduzetnika u Sv. Nedelji prije svega usmjerena na izvoz. Tvrtke poput Stanić grupe, Genere, Rotoplasta

■ NA FORBESOVOJ LISTI SMO DVIJE GODINE BILI PRVI I JEDNE GODINE DRUGI, A KADA SU SHVATILI DA NAS PO GOSPODARSKIM KRITERIJIMA I PO KRITERIJIMA RADA GRADSKJE UPRAVE I USPJEŠNOSTI PRORAČUNA, NITKO NE MOŽE STIĆI, UVELI SU NOVE, 'SUMNJIIVE' KRITERIJE'

i Telegre su prije svega izvoznici, one nisu toliko osjetile krizu i zato cijelo ovo vrijeme uspješno posluju i redovito izvršavaju obveze prema gradu. To je jedan od glavnih razloga što imamo stabilan proračun i što su nam prihodi stabilni posljednjih sedam godina.

NACIONAL: Znači, može se reći da je kriza zaobišla Sv. Nedelju?

Nije sve idealno, ali smo utjecaj te krize sveli na neku minimalnu razinu. Moje mišljenje je da smo mi krizu sami izmislili. Hrvatska nije bila vezana na europske financijske tokove, a to znači da ni kriza nije bila vezana na Europu. Nekako mi se čini da smo iz nekog straha, jer nismo znali kako se prema svemu tome postaviti, sami sebi stvorili krizu i takvu klimu zbog koje su se ljudi počeli bojati trošiti novac.

NACIONAL: Koliko ste u tome imali pomoć Vlade i imate li problema zato što ste član HDZ-a koji ima i većinu u Gradskom vijeću?

Dobro ste primijetili da je problem u tome što nismo ista politička opcija i meni kao poduzetniku to nije jasno. Nije mi jasno da Vlada nema sluha za uspješne gradove, bez obzira na to tko te gradove vodi. Da je barem više gradova poput Sv. Nedelje. Ja bih prvi čestitao tim gradonačelnicima bez obzira na to iz koje stranke dolaze i pitao ih za savjet. Nas nitko ne pita kako smo od Sv. Nedelje napravili uspješan grad. Nikoga iz vlade to ne zanima. Ne želim ispasti prekritičan i želim naglasiti da

dobro surađujemo na području energetske obnove zgrada, gdje smo od Fonda za energetske učinkovitost dobili neka sredstva. Međutim, na neka velika ulaganja od strane države ne računamo i na to smo spremni.

NACIONAL: Samo zato što ste član HDZ-a ili ima i drugih razloga?

Ne, nije samo zato. Milanovićeva vlada ima jedan veliki problem koji nema veze s političkim predznakom i zbog tog problema trpe i gradovi u kojima je na vlasti SDP. Njihov problem je što se nisu koncentrirali na prioritete i zato je njihov četverogodišnji mandat upropašten. Ne možete imati dvadeset prioriteta kao što su oni imali, nego se morate koncentrirati na tri ili četiri velike investicije koje su vam prioriteta, a

'NE MOŽETE IMATI dvadeset prioriteta kao SDP-ova vlada, nego se morate koncentrirati na tri ili četiri velike investicije koje su vam prioriteta, a ostalo su tek sitnice koje nadopunjuju te glavne investicije'

ostalo su tek sitnice koje nadopunjuju te glavne investicije. Hrvatska jednostavno nema ni kapaciteta ni ljudi za dvadeset ili trideset velikih investicijskih projekata.

NACIONAL: Kad već nemate pomoć Vlade, pomažu li vam u novim projektima sredstva iz europskih fondova?

Europski fondovi su u Hrvatskoj još uvijek tabu tema jer gradovi i lokalne samouprave moraju imati viziju razvoja i unutar tog programa razvoja morate tražiti fondove koji vam pomažu. Većina naših gradova prijavljuje se na natječaj bez ikakva plana i programa i to samo zato što su natječaji otvoreni. Međutim, bez plana razvoja nema se smisla prijavljivati na natječaj od kojih nemate koristi i zbog kojih stvarate privid da nešto radite, a u principu ne radite ništa. Fondovi su također razvučeni na veliki broj prioriteta i ne može se baš tako lako izvući novac za ono što vam treba. Mi se snalazimo i koliko uspijemo izvući, uspijemo. Tako smo pedeset posto sredstava za školu uspjeli izvući iz Europske investicijske banke preko prijašnjih fondova, a sada imamo pripremljen jedan projekt od 200 milijuna kuna koji radimo da bi odgovarao za jedan europski fond i nadam se da ćemo proći na natječaju.

NACIONAL: Ima li interesa ostalih gradonačelnika da uče na primjeru Sv. Nedelje, pitaju li vas za savjete?

Ima interesa i ljudi dolaze učiti od nas. Prije svega gradonačelnici iz gradova Zagrebačke

županije koji su shvatili da im primjer poslovanja Sv. Nedelje i zemljopisni položaj blizine grada Zagreba mogu poslužiti za razvoj poslovnih zona i bolju situaciju u proračunu. Ali svaki grad ima svoj način funkcioniranja i svaki gradonačelnik ima svoj način rada, tako da je teško doslovce kopirati naš primjer na neki drugi grad. Ono što mogu kopirati je način na koji smo dali slobodu poduzetnicima, a nažalost, u Hrvatskoj je to iznimno rijetko.

NACIONAL: Želite li reći da država radi protiv poduzetnika?

Zakoni su protiv poduzetnika, a to znači da je i država protiv poduzetnika. Neće država stvarati radna mjesta, nego to mogu jedino poduzetnici i dok to ne shvatimo, nećemo napredovati na gospodarskom planu. Do sada još nisam čuo da političari govore o poduzetnicima kao onima koji moraju stvarati radna mjesta, tek sam prije nekoliko dana čuo od predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović da će država pomoći poduzetnicima da stvaraju nova radna mjesta. Nadam se da će uistinu i biti tako jer vi morate imati tvrtke koje će stvarati novac kojim će zapošljavati nove radnike, država to sigurno ne može.

NACIONAL: Kakav je vaš stav, kao gradonačelnika jednog relativno malog grada, prema smanjenju broja gradova i općina?

Ako se neki grad ili općina ne mogu održavati, onda sam za to da se broj općina i gradova smanji i da se priključe nekim drugim gradovima ili općinama. Međutim, ta priča ima i drugu stranu. Pogledajte na primjeru Zagreba jesu li svi dijelovi grada jednako razvijeni. Jesu li Susedgrad, Kozari Bok ili Dubrava jednako razvijeni kao Centar? Zagreb je prevelik da bi cijeli bio jednako razvijeni, dok je u nekom malom gradu puno lakše kontrolirati sredstva iz proračuna, pogotovo ako se neki novac uspije još dobiti iz fondova. No ako ukinete taj grad, onda je tako nešto nemoguće i automatski će tim gradom ili općinom vladati netko tko ne zna koje su stvarne potrebe tog mjesta. Teško će biti to sve ukinuti, ali opet, s druge strane, oni koji se ne mogu sami održavati, trebali bi se udružiti u neke zajednice općina ili gradova i tako bi možda lakše funkcionirali.

NACIONAL: Predlažete li neku vrstu zadruga među manjim gradovima i općinama?

Gledajte, mi u glavama još uvijek živimo u socijalizmu, a od zadruga bježimo kao od vraga. Nisu zadruge bauk. One postoje u cijeloj Europi i ako je zadruga dobro posložena, onda može itekako dobro poslovati. Zato ne vidim zašto se neke slabo razvijene općine ne bi udružile i tako pokušale popraviti financijsko stanje.

NACIONAL: Budući da ste član HDZ-a, što biste predložili vrhu stranke kao prve korake u politici prema lokalnim sredinama ako pobijedite na izborima?

Misljam da bi baš svi gradonačelnici pristali

na deset posto više prihoda iz proračuna i da su ti prihodi prije svega fiksni jer ako nisu fiksni, onda ne možete raditi ozbiljne planove vezane uz vlastiti proračun. To bi bilo dovoljno i za razvoj i za to da se bez nekakvih kreditnih linija ide prema europskim fondovima. Problem je što lokalne sredine nemaju dovoljno vlastitih sredstava s kojima bi mogle krenuti prema nekom europskom fondu pomoću kojeg bi realizirale veliki infrastrukturni projekt. Tih deset posto puno bi značilo svima i olakšalo bi financiranje lokalnih jedinica vlasti. Drugi problem je što su hrvatskim građanima plaće jako opterećene raznim porezima, prire-

'RANIJIH GODINA nije bilo šanse doći do predsjednika stranke, nisi se mogao ni rukovati s njime. Danas je situacija potpuno drugačija i kada god želim, mogu doći do glavnog tajnika i do Karamarka'

zima i doprinosima, a taj novac nije efikasno potrošen. Belgija ima isto opterećenje kao i Hrvatska, ali se tamo točno zna kamo taj novac ide i za što se ulaže. Kod nas nije tako i nadam se da će se to promijeniti.

NACIONAL: Imate li kontakta s vrhom stranke, odnosno, s predsjednikom Karamarkom?

Imam i drago mi je zato što u prijašnjim garniturama u HDZ-u to baš i nije bio slučaj. Što god se o HDZ-u pričalo i pisalo u posljednje vrijeme, promjene su vidljive. Kao što sam rekao, u politici sam od 2000. godine i od tada u Sv. Nedelji nismo izgubili izbore, a ja kao gradonačelnik nisam mogao doći ni do koga u predsjedništvu.

O predsjedniku ili predsjednici stranke nisam mogao ni razmišljati. Nije bilo šanse doći do njih, nisi se mogao ni rukovati s njima. Danas je situacija potpuno drugačija i kada god želim, mogu doći do glavnog tajnika i do predsjednika stranke. To je veliki dobitak jer se vrh stranke nije odvojio od baze i nadam se da će tako ostati i nakon izbora. Da neće biti kao što je bilo ranije, da vrh stranke od lokalnih čelnika očekuje samo da rade da bi oni mogli ostati na vlasti. Danas se unutar stranke ipak vrti neka drugačija priča o kojoj se, nažalost, ne govori u medijima.

NACIONAL: Pitaju li vas stranački kolege za savjete?

Žele poslušati moje savjete i dugo je trebalo da neke moje ideje budu prihvaćene, ali

kao što sam rekao, sada je potpuno druga situacija i možemo razgovarati o stvarima o kojima prije nismo mogli i koje nikoga nisu zanimale. Što se tiče mog odlaska na neku višu funkciju, smatram da to nema smisla jer ne možete jednako odgovorno obavljati dvije funkcije. Kada bih bio član predsjedništva stranke, onda bih se potpuno posvetio tom poslu i ne bih mogao biti i gradonačelnik, a za sada me još uvijek posao gradonačelnika više privlači. Međutim, i to ima svojih granica. Ne vjerujem u priče o pet-šest mandata jer smatram da zbog zasićenja i umora ne možete efikasno raditi više od tri mandata.

NACIONAL: Kakvi su vam daljnji planovi za Sv. Nedelju? Ove godine zabilježili ste dosta veliki pad na Forbesovoj ljestvici najuspješnijih hrvatskih gradova...

Na Forbesovoj listi smo dvije godine bili prvi i jedne godine drugi, a kada su shvatili da nas po gospodarskim kriterijima i po kriterijima rada gradske uprave i uspješnosti proračuna nitko ne može stići, uveli su nove "sumnjive" kriterije i kaznili su nas jer nemamo kulturnih sadržaja.

Mi nemamo kina i kazališta, ali ne znam koliko to nedostaje stanovnicima Sv. Nedelje kada im do kina u Zagrebu treba deset minuta, a do HNK najviše pola sata. Prije iz Sv. Nedelje dodete do HNK netko iz Dubrave. Unatoč tome, mi imamo u planu jedan veliki projekt izgradnje multifunkcionalne dvorane u sklopu koje bi bilo i kazalište. Plan nam je i da centar za upravljanje svim poslovnim zonama u Zagrebačkoj županiji bude u Sv. Nedelji, a u budućnosti bismo željeli da bude i centar na razini cijele države. Paralelno bismo u tom centru obučavali i djecu o poduzetništvu, a vikendom bi se to pretvorilo u kulturni centar u kojem bi se održavale kazališne predstave.

NACIONAL: Postoji li ljubomora među kolegama političarima jer ste uspjeli iz relativno malog grada napraviti poslovno središte?

Ljubomore ima puno više nego što bi netko mogao pomisliti. Maloprije ste spomenuli Forbes i listu gradova u kojima se najbolje živi. Mnogo osoba mi je znalo reći: "Ah, pa to je Forbes. To ništa ne znači." Ali kad bi on bio na toj listi, to bi bila najvažnija stvar na svijetu. Sv. Nedelja je bila dva puta prva i jednom druga i mislim da je to sasvim dovoljno i da to potvrđuje da radimo dobar posao.

No uvijek ima onih koji će vam nešto prigovoriti. Mi smo poznati po tome da sve možemo oprostiti, ali uspjeh ne. Cijelog života bio sam privatnik i više mi se nije dalo vozikati po Hrvatskoj i Europi i mislio sam se ulaskom u politiku malo odmoriti, ali je na kraju ispalo da moram još više raditi jer puno truda treba uložiti da jedan, čak i ovako relativno mali grad, funkcionira. Treba puno truda i zato što vam cijelo vrijeme netko "baca klipove pod noge".